

eredményes.²⁹⁸ Ahogyan Barlas a háború után felhívta rá a figyelmet, a tagok közti véleményeltérésekből sok összetűzés adódott. Jeruzsálemmel és Izstambulal „főleg a különféle szervezetek képviselői révén tartották a kapcsolatot, mindegyik külön-külön”²⁹⁹.

Nem sokkal a németek magyarországi bevonulása előtt a jeruzsálemi Jewish Agency Segélyező és Mentőbizottságának vezetője, Yitzhak Gruenbaum felkérte Lichtheimet, hogy alakítson a jeruzsálemihez és az izstambulihoz hasonló „segítő- és mentőbizottságot”. Lichtheim 1944. március 6-án meg is próbálkozott az alapítással, de nem járt sikerrel.³⁰⁰ Állítólag nem volt alkalmas a Gruenbaum által neki szánt vezető posztra. Politikailag és személyesen is sokakkal rosszban volt a többi szervezetek vezetői közül, és állítólag meg volt győződve arról, hogy minden mentőakció reménytelen.³⁰¹ Különösen keserűen nyilatkozott Barlasról, akit azzal vádolt, hogy a Jewish Agency európai ügyvezető alkirályának tartja magát.³⁰² Gruenbaum 1945. március 23-án tett egy utolsó és ugyancsak sikertelen kísérletet, több mint egy hónappal a budapesti zsidók felszabadulása után. Egy Lichtheimnek küldött táviratban hangsúlyozta: javaslata azt célozza, hogy az emberek ne mondhassák: „összehangoltság híján az utolsó pillanatban sem éltek igazán a mentési lehetőségekkel”³⁰³.

Hozzáértő és tekintélyt szerzett központi vezetőség irányításával növelni lehetett volna a különféle szervezetek hatóerejét; és hatékonyabb cselekvési móddal lehetett volna felváltani azt a bürokratikus módszert is, amellyel a népiirtásról szóló híreket kezelték, valamint azokat a lényegében erőtlén intézkedéseket, amelyekkel a szenvedések enyhítésén fáradoztak.³⁰⁴ De alighanem ez sem változtatott volna a náci érdekszférába eső zsidó emberek végső sorsán: a zsidók tragédiája nem szervezeteik vezetőinek tehetetlenségén múlt, hanem azon, hogy az emberek támasz nélkül magukra maradtak a háborúban. Némely zsidó vezető a mentés sűrgető feladatait alkalmanként alárendelte a zsidók jövője és egy zsidó állam létrehozása körüli gondoknak,³⁰⁵ de nem ez tette őket cselekvés-képtelenné. Visszatartotta őket az anyagi eszközök hiánya, az, hogy nem volt fizikai lehetőségük a szórványzsidóság elérésére, hogy nem volt diplomáciai státusuk, hogy korlátozta őket a britek palesztinai uralma és legfőképpen: helyzetük nem indította cselekvésre a szövetségeseiket. Bár a zsidókat a modern tudomány valamennyi eszközével felszerelt ellenség szánta a teljes megsemmisítésre, a Nagy Szövetség vezetői ritkán törődtek a zsidó vezetőknek a zsidók nevében megfogalmazott kéréseivel, már ha törődtek velük egyáltalán. Nem kis rábeszélőképességgel bizonygatták, hogy a zsidók megmentésének legjobb útja: a náci Németország mihamarabbi legyőzése. Csakhogy mire végül elérkezett a győzelem, közel